

Sevgili Okulum....: Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Okulları için Yazdıkları Minnettarlık Mektuplarının Analizi

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Çiğdem KEVEN-AKLİMAN¹, Fatma ALTINSOY²

1 Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, keven.akliman@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4837-9972.

2 Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, fatmaaltinsoy.26@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4910-2510.

Gönderilme Tarihi: 02.01.2022 Kabul Tarihi: 13.04.2022 DOI: 10.37669/milliegitim.1052488

Öz

COVID-19 salgını nedeniyle öğretmenler meslekleri boyunca ilk kez okul ortamlarından uzak kalarak çevrimiçi eğitim sürecine katıldı. Bu zorunlu uzak kalışın öğretmenlerin okula ilişkin algılarında değişim yarattığı düşünülmektedir. Bu çalışmada uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin okula ilişkin olumlu algılarını ve okulun yaşamlarındaki işlevini ortaya çıkarmak amaç edinilmiştir. Bu nitel çalışmada uzaktan eğitim sürecinde olan 20 gönüllü öğretmenden okulları için teşekkür (minnettarlık) mektupları yazmaları istenmiştir. Veriler; minnettarlık mektup formu aracılığıyla toplanmış ve beş aşamada içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Öğretmenlerin minnettarlık mektupları çözümlemelerinden beş temaya ve bu temalara ait 22 koda ulaşılmıştır. Minnettarlık mektuplarından elde edilen temalar; mesleki doyum, motivasyon kaynağı olarak okul, ait olma duygusu, yaşantı zenginliği, diğerleriyle ilişkiler ve temas ihtiyacı olmuştur. Bu çalışmadan elde edilen bulgular, öğretmenlerin uzaktan eğitime devam ettikleri salgın döneminde okulun hayatlarındaki faydalı yönleri için şükranlarını tanımlayabildiklerini ve ifade edebildiklerini göstermiştir. Araştırma bulgularının literatüre katkıları ayrıntılı olarak tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: minnettarlık, okul, öğretmen, minnettarlık mektubu

My Dear School...: Analysis of the Gratitude Letters Written by Teachers for their Schools in the Distance Education Process

Abstract

Due to the COVID-19 epidemic, teachers stayed away from school environments for the first time throughout their profession and participated in the online education process. It is thought that this forced distance has created a change in teachers' perceptions of the school. In this study, it is aimed to reveal the positive perceptions of teachers about the school in the distance education process and the function of the school in their lives. In the present qualitative study, 20 volunteer teachers who were in the distance education process were asked to write thank you (gratitude) letters for their schools. The data were collected through the gratitude letter form and analyzed with content analysis technique in five stages. Five themes and 22 codes belonging to these themes were obtained from the analyzes of the teachers' gratitude letters. Themes derived from the gratitude letters; job satisfaction, school as a source of motivation, sense of belonging, richness of life, relationships and contact with others. Code distribution according to themes; five codes in the theme of school as a source of motivation, five codes in the theme of sense of belonging, four codes in the theme of richness of experience, five codes in the theme of job satisfaction, and three codes in the need for relationships and contact with others. The findings from this study show that teachers were able to identify and express their gratitude for the beneficial aspects of school in their lives during the pandemic period when they continued distance education. The contributions of the research findings to the literature are discussed in detail.

Keywords: *gratitude, school, teacher, letter of gratitude*

Giriş

Okullar, toplumla yeni nesil arasında etkileşim ve iletişimi sağlayan önemli bir sistem olarak bilinir. Okul toplumsal bir sistem olmasının yanında formal bir kurum olup, eğitim sisteminin amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda öğrenciye istendik bilgi, beceri ve davranışları kazandırmayı hedefleyen bir örgüt olarak tanımlanabilir (Aytaç, 2000). Hammaddesi insan olup, çevresindeki bütün formal ve informal örgütleri etkileyen ve onlardan etkilenen, bunun yanında onlara eğitilmiş insan kaynağı sağlayan bir örgüttür (Bursalıoğlu, 2002). Okul işlevi bakımından toplumun tümüne hizmet sunmaktadır.

Covid-19 salgını nedeniyle okullar kapatılarak yüz yüze eğitime ara verilmiş, uzaktan eğitim yoluyla eğitim öğretim faaliyetlerinin devamlılığı sağlanmaya çalışılmıştır. Bu süreçte öğretmenlerin uzaktan eğitim faaliyetlerine ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla araştırmalar yapılmıştır. Yapılan bazı araştırmalar öğretmenlerin; öğrenimin yüzeysel kalması, çevrimiçi etkileşimin sağlıklı bir şekilde kurulamaması ve sosyal yaşamın kısıtlanması şeklinde olumsuz değerlendirmelere sahip oldukları bulunmuştur (Akbal ve Akbal, 2020; Alam, 2020; Bozkurt, 2020; Chakraborty, Mittal, Gupta, Yadav ve Arora, 2021; Paydar ve Doğan, 2019; Özdoğan ve Berkant, 2020; Sarı ve Nayır, 2020; Yurtbakan ve Akyıldız, 2020). Bu değerlendirmelerin aksine uzaktan eğitim sürecinin öğretmenler açısından sağlık, kolaylık, inavasyon ve zaman konularında kolaylıklar sağladığını gösteren araştırmalar mevcuttur (Daniel, 2020; Fidan, 2021). Bunun yanı sıra salgın sürecinde öğretmenlerin okul algılarında değişimin olup olmadığına ilişkin araştırma sonucuna rastlanmamıştır.

Literatürde salgın öncesinde öğretmenlerin okula ilişkin algıları çeşitli yöntemlerle incelenmiştir. Bunlardan en yaygın kullanılanı metafor çalışmaları olmuştur (Balcı, 2011; Cerit, 2006; Özdemir ve Orhan, 2019; Saban, 2004). Ortaokul kademesinde bulunan öğrenci ve öğretmen algılarına dayalı olarak gerçekleştirilen bir çalışmada okul; “aile, bilgisayar, akvaryum, ana kucağı, cehennem, sirk, fabrika, hipodrom, kalp” gibi metaforlarla açıklanmıştır (Aydoğdu, 2008). Bu çalışmada özellikle öğretmenlerin öğrencilere göre daha olumsuz okul algısına sahip oldukları saptanmıştır. Öğretmen, öğrenci ve yöneticilerin okul algısına dayalı yürütülen bir diğer çalışmada okula ilişkin; “büyüme ve gelişme yeri, bilgi ve aydınlanma yeri, aile ve takım” gibi metaforlar elde edilmiştir. Nalçacı ve Bektaş (2012) tarafından öğretmen adaylarıyla yapılan metafor çalışmasında, okula ilişkin katılımcılar tarafından üretilen metaforların; “vazgeçilmez, olumsuz, yönlendirici, sosyal ortam, yarış, eğlendirici, biçimlendirici, gelişme, otorite, güven verici ve bilgi sağlayıcı” olmak üzere çeşitli kategorilerde toplandığı görülmüştür. Uzaktan eğitim öncesinde yapılan bu çalışmalarda öğretmenlerin okula ilişkin hem olumlu hem de olumsuz algılara sahip olduğu gözlenmiştir. Uzaktan eğitim sürecine ilişkin öğretmen algılarını üzerine yapılan araştırmalarda uzaktan eğitimin erişim sıkıntısı, derse katılımı ve dersin verimde azalma gibi olumsuzluklar doğurması (Cantürk ve Cantürk, 2020; Çokyaman ve Ünal, 2020) yanında duyuşsal, zamansal ve sınıf yönetimi açısından olumlu özelliklere sahip olduğu bulunmuştur (Cantürk ve Cantürk, 2020; Fidan, 2021). Uzaktan eğitim sürecini deneyimleyen öğretmenlerin; okulların varlığı ve salgın sonrası süreçte gerekliliği konusunda bir değerlendirme yapma fırsatı bulduklarına inanılmaktadır. Bilgiye kolayca ulaşıldığı günümüzde okulların varlığı ve bilgiyi aktarmak dışında sahip olduğu işlevlerin daha net ortaya çıkarılmasında öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecindeki deneyimlerinin, algılarının ve gözlemlerinin önemli katkılar sunacağına inanılmaktadır.

Bireylerin bir durum, olgu ya da kişiye karşı olan olumlu duyguları ve ondan sağladığı faydaları ortaya çıkarmak amacıyla minnettarlık çalışmaları bir yöntem olarak kullanılabilir. Minnettarlık, tipik olarak, kişinin hayatındaki bir şey veya birisi için müteşekkir olma eğilimi, olumlu bir duygu, uygulama veya eğilim olarak çeşitli şekillerde tanımlanmıştır (Watkins, Woodward, Stone ve Kolts, 2003). Yapılan araştırmalarda, kişisel minnettarlık (minnettarlık gösterme eğilimi) ile bireylerin genel iyilik hali arasında bağlantılar bulunmuştur (Emmons ve McCullough, 2003; Watkins ve diğ., 2003). Araştırmalar minnettarlık düzeyi yüksek olan bireylerin, minnettarlık düzeyi düşük olanlara kıyasla daha yüksek düzeyde yaşam doyumunu ve daha fazla sayıda olumlu duygu yaşadıklarını bildirmiştir (McCullough, Emmons ve Tsang, 2002). Ayrıca yüksek düzeyde minnettarlığa sahip olan kadınların daha yüksek travma sonrası büyüme ve daha düşük depresyon ve anksiyete seviyesine sahip olduğunu gözlenmiştir (Ruini ve Vescovelli, 2013). Bunun yanı sıra minnettarlık çalışmaları belirli bir kişi ya da duruma karşı olumlu algı ve bunun nedenlerini ortaya çıkarmak amacıyla kullanılmıştır (Herbland, Goldberg, Garric ve Lesieur, 2017; Timmons, Ekas ve Johnson, 2017). Mevcut araştırmada minnettarlık mektupları öğretmenleri uzaktan eğitim sürecinde okula ilişkin olumlu algıları ortaya çıkarmak amacıyla kullanılması amaçlanmıştır.

Okulun öğretmenlerin mesleki yaşamlarında ve iyi oluşlarında sağladığı işlevleri minnettarlık çalışmalarıyla belirlemek yeni bir yöntemdir. Bu çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde okullarına ilişkin olumlu algılarının minnettarlık mektuplarıyla ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırma sonuçları öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde okula ilişkin değişen algılarını ortaya çıkarmak, uzaktan eğitimle karşılaşmamış ihtiyaçları belirlemek ve buna ilişkin önlemler almak için katkı sunabilir. Bu çalışmada, minnettarlık mektuplarının kullanılması öğretmenlerin okula ilişkin olumlu algılarının belirlenmesinde literatüre yeni bir araç olarak katkı sağlayacaktır. Bu çalışma, sonuçları itibarıyla eğitim politikacılarına öğretmenlerin motivasyon kaynaklarının belirlenmesinde, okulun öğrenme ortamı dışında işlevlerinin belirginleşmesinde, eğitimde verimliliğin artırılmasında, yüz yüze ve uzaktan eğitim süreçlerinin planlanmasında ve geliştirilmesinde önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma, öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde minnettarlık mektupları aracılığıyla okula ilişkin algılarını keşfetmeye odaklanmıştır. Çalışmada, katılımcıların uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin okula minnettarlığını açığa çıkarılması amaçlandığından nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, bireylerin deneyimlerine yükledikleri anlamların özüne odaklanır (Creswell, 2014; Merriam, 2009).

Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcıları, farklı eğitim kurumlarında farklı branşlarda görev yapan 20 öğretmendir. Katılımcılar belirlenirken amaçlı örneklem yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır (Patton, 2002; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Katılımcı seçim ölçütleri, farklı eğitim kademelerinde ve branşlarda öğretmen olarak çalışıyor olmak ve çalışmaya katılım için gönüllü olmaktır. Çalışmanın katılımcıları, seçim kriterlerini karşılayan ve bilgilendirilmiş onamı kabul eden 20 öğretmenden oluşmaktadır. Nitel araştırmalarda, olgunun özüne ulaşmak amaçlandığından kod ve anlam doygunluğunu sağlayabilmek için 16 katılımcının yeterli olduğu belirtilmektedir (Hennink, Kaiser ve Marconi, 2017). Bu çalışmaya uzaktan eğitim sürecini deneyimleyen 20 öğretmen katılmıştır. Katılımcılara ait betimsel bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur. Tablo 1’de görüldüğü üzere katılımcılar kodlanırken her bir katılımcı “K” şeklinde gösterilmiş ve sırayla numaralandırılmıştır.

Tablo 1

Katılımcı Bilgileri

Katılımcılar	Cinsiyet	Mesleki Deneyim	Branş
K1	Erkek	19	Sınıf Öğretmeni
K2	Erkek	15	Rehberlik
K3	Kadın	21	Edebiyat
K4	Erkek	15	Türkçe
K5	Kadın	10	Sınıf Öğretmeni
K6	Kadın	21	Rehberlik
K7	Erkek	15	Sınıf Öğretmeni
K8	Erkek	14	Sınıf Öğretmeni
K9	Erkek	24	Sınıf Öğretmeni
K10	Kadın	14	Rehberlik
K11	Kadın	1	Rehberlik
K12	Kadın	4	Edebiyat
K13	Kadın	3	Çocuk Gelişimi
K14	Kadın	3	Özel Eğitim
K15	Kadın	4	Özel Eğitim
K16	Erkek	5	Özel Eğitim
K17	Kadın	1	Tarih
K18	Erkek	15	Özel Eğitim
K19	Kadın	1	Coğrafya
K20	Kadın	5	Özel Eğitim

Verilerin Toplanması

Çalışmaya Sosyal ve Beşeri Bilimler İnsan Araştırmaları Etik Kurulundan “etik onay” alınarak başlanmıştır. Veriler, araştırmacılar tarafından Google Form aracılığı ile oluşturulan çevrimiçi mektup formuyla (mektup yazma çalışması) toplanmıştır. Veri toplama aracı hazırlanırken pozitif psikolojide ele alınan minnettarlık alan yazın açıklamalarından da yararlanılmıştır (Duran ve Tan, 2013; Emmons ve McCullough 2003; Herbland, Goldberg, Garric ve Lesieur, 2017; Sheldon ve Lyubomirsky, 2006; Toepfer, Cichy ve Peters, 2012). Bununla birlikte iki alan uzmanının (rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanında) görüşleri doğrultusunda veri toplama aracına son şekli verilmiştir. Minnettarlık mektubu yazım bölümünün giriş cümlesi “Sevgili Okulum...” şeklinde başlayarak boşluktan sonra katılımcıların mektuplarını yazabileceği bir alan oluşturulmuştur. Uygulama aşamasında araştırma kapsamında belirlenen ölçütleri karşılayan gönüllü katılımcılara çevrimiçi ortamda ulaşılmıştır. Katılımcıların uzaktan eğitim sürecindeki okula yönelik minnettarlık mektupları yazmaları için belirli bir süre aralığı verilerek mektup içeriklerini düşünmeleri için zaman tanınmıştır. Katılımcılar ortalama bir ayda minnettarlık mektuplarını tamamlamışlardır.

Verilerin Analizi

Katılımcılardan elde edilen veriler yazıya aktarılmış ve her bir katılımcıya numara verilerek cevaplar analiz için sıralanmıştır. Öğretmenlerin minnettarlık mektuplarından elde edilen bulgular içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde, tematik benzerlik gösteren verilerden kod ve temalar oluşturularak verilerde saklı anlama ulaşmak amaçlanır (Creswell, 2014). Tümevarımcı bir yaklaşım benimsenerek gerçekleştirilen içerik analizi tekniği beş aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada düzenlenen verilerden anlamlı birimler oluşturabilmek için kodlama gerçekleştirilmiştir. İkinci aşamada elde edilen kodlar incelenerek benzerlik ve farklılıklarına göre temalar oluşturulmuştur. Üçüncü aşamada kod ve temaların tutarlılığı yani anlamlı bütün oluşturma özelliği gözden geçirilmiştir. Dördüncü aşamada ise kod ve temalara son şekli verilmiştir. Son aşamada ayrıntılı olarak sunulan bulgular yorumlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada, katılımcı raporlarında 22 koda ve bu kodlardan beş temaya ulaşılmıştır. Verilerden elde edilen kod ve temalar bulgular başlığı altında ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.

Geçerlilik ve Güvenirlik

Nitel yöntemle yürütülen bu çalışmada geçerlik ve güvenirlik için birtakım yollar izlenmiştir (Johnson ve Christensen, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Çalışmanın iç geçerliğinde [inandırıcılık] katılımcı mektuplarındaki saklı anlama aşinalık kazanmak için verilerle uzun süre etkileşim sağlanmıştır. Buna göre kodlama aşaması iki farklı

zamanda [10 gün ara ile] ve birbirinden bağımsız bir şekilde gerçekleştirilmiştir. İki uzman tarafından gerçekleştirilen bu süreç sonunda kodlamalar karşılaştırılarak uzlaşma gidilmiştir. Ayrıca derinlik odaklı veri elde edebilmek için katılımcılara minnettarlık mektuplarını yazmaları için belirli bir zaman aralığı tanınmıştır. Çalışmanın dış geçerliğini [aktarılabirlik] sağlamak için amaçlı örneklem yöntemine gidilmiş ve katılımcılar ölçüt örnekleme göre belirlenmiştir. Bununla birlikte araştırmanın tüm aşamaları açıklanarak ayrıntılı betimleme yoluna gidilmiş ve katılımcı görüşlerine ait alıntılara yer verilmiştir. İç güvenilirlik [tutarlık] için tutarlılık incelemesi yoluna gidilmiş ve araştırmacılar dışında bir uzmandan analiz sonuçlarına ilişkin görüşleri alınmış, alınan dönütler doğrultusunda elde edilen kod ve temalara nihai hali verilmiştir. Son olarak dış güvenilirlik [teyit edilebilirlik] için veriler ile elde edilen kod ve temaların uyumluluğu araştırmacılar ve dış değerlendirici olan bir uzman tarafından karşılaştırılmıştır.

Bulgular

Minnettarlık mektup çözümlenmelerinden “mesleki doyum, motivasyon kaynağı olarak okul, ait olma duygusu, yaşantı zenginliği, diğerleriyle ilişkiler ve temas ihtiyacı” olmak üzere beş temaya ulaşılmıştır. Mesleki doyum temasına ait ulaşılan kodlar “yaşama anlam katma, okulun değerini anlama, yaşam doyumu, mesleki rolüne değer katma ve insanların hayatına iz bırakabilmek” şeklindedir. Motivasyon kaynağı olarak okul temasında “yaşam düzenleyicisi, yaşama alanı, motivasyon kaynağı olarak okul, fayda sağlama ve kendine bakım sunma” olmak üzere beş kod elde edilmiştir. Bir diğer tema olan ait olma duygusunda ise “aidiyet duygusu, bağ kurma, güven veren yer, aile olma ve birlik olma duygusu” şeklinde toplamda beş kod elde edilmiştir. Yaşantı zenginliği temasında “yaşantı zenginliği, öğrenme deneyimi, yaşama renk katma ve hayatı prova etmek” olmak üzere dört kod elde edilmiştir. Öğretmenlerin minnettarlık mektuplarında ulaşılan son tema diğerleriyle ilişkiler ve temas ihtiyacı olmuştur. Bu temaya ait kodlar “sosyalleşme ihtiyacının karşılanması, yüz yüze iletişim ve temas ihtiyacı ve paylaşmak şeklinde adlandırılmıştır. Çalışmada ulaşılan tema, kod ve frekans dağılımları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2*Tema, Kod ve Frekans Dağılımları*

Yüzdelerik Dağılım %	Kişi Bazında Tekrarlanan Frekans	Kod	Tema
100	20	Okulun değerini anlama	Mesleki Doyum
45	9	Yaşama anlam katma	
25	5	Yaşam doyumu	
20	4	Mesleki rolüne eğer katma	
15	3	İnsanların hayatına iz bırakabilmek	
35	7	Yaşam düzenleyicisi	Motivasyon Kaynağı Olarak Okul
5	1	Yaşama alanı	
30	6	Motivasyon kaynağı olarak okul	
5	1	Fayda sağlama	
5	1	Kendine bakım sunma	
25	5	Aidiyet duygusu	Ait Olma Duygusu
15	3	Bağ kurma	
15	3	Güven veren yer	
15	3	Aile olma	
5	1	Birlik olma duygusu	
20	4	Yaşantı zenginliği	Yaşantı Zenginliği
15	3	Öğrenme deneyimi	
5	1	Yaşama renk katma	
5	1	Hayatı prova etmek	
20	4	Sosyalleşmek ihtiyacının karşılanması	
40	8	Yüz yüze iletişim ve temas ihtiyacı	
5	1	Paylaşmak	

Tema: Mesleki Doyum

Öğretmenlerin okula yönelik minnettarlık mektup analizlerinde mesleki doyum temasına ulaşılmıştır. Mesleki doyum temasında ulaşılan kodlar: yaşama anlam katma, okulun değerini anlama, yaşam doyumu, mesleki rolüne değer katma ve insanların hayatına iz bırakabilme şeklinde adlandırılmıştır. Katılımcılar bu temaya ait minnettarlıklarını dile getirirken; okulun mesleki rolü gerçekleştirmek için önemli bir araç olduğunu, okulun onları yaşam doyumu sağlayan bir yer olduğunu, öğrencilerin

kalbine dokunabilmenin tarifsiz bir doyum verdiğini, öğrencilere rol model olmanın önemini fark ettiklerini dile getirmişlerdir. Ayrıca katılımcılar bu temada topluma faydalı bir birey olmada okulun önemli bir rolü olduğunu, okulun yaşamı anlamlı kılan deneyimlerin oluşturduğu bir mekân olduğunu, okulun sadece boş bir bina olmaktan öte öğrencilerin sesleriyle anlam bulduğunu, okulun hayatı idame ettirmeye yarayan bir ekonomik faaliyetten ibaret olmayıp bireyin ruhunu ve kişiliğini doyuran bir değer olduğunu, hayat koşturmacası içinde okulun bir tadı olduğunu, okul sayesinde çalışmanın üretmenin ve öğretmenin kıymetinin fark ettiklerini belirtmişlerdir. Tüm katılımcılar, belirgin bir şekilde uzaktan eğitim sürecinde okulun değerine ilişkin yeni anlamlar yüklediklerini dile getirmişlerdir. Gönüllü katılımcıların kod deşifrelerine ilişkin örnek cümlelerine aşağıda yer verilmiştir.

“...İşim ve okulum sadece benim hayatımı idame ettirmeme yarayan bir ekonomik faaliyetten ibaret olmayıp aslında ruhumu ve kişiliğimi doyuran bir değermiş aynı zamanda. Bunu bir kez daha hatırladım bu zorlu zamanlarda. Belki elimizdekinin kıymetini kaybedince daha iyi anlarız dermişcesine... (K2/ Erkek, Branşı Rehberlik).”

“...Bu süreç sadece pozitif duygulardan ibaret değildi elbette. Zaman zaman yorgun düştüm, umutsuzluğa kapıldım, hayal kırıklığına uğradım, başarısız ve beceriksiz de hissettim. Hatta öyle ki, bırakıp gitmek istediğim anlar bile oldu! Şimdi uzunca bir süredir elimizde olmayan sebeplerden dolayı ayrıyoruz. Senin güvenli duvarların arasında, her birini çok sevdiğim pek çok güzel kalple bir arada olmanın kıymetini şimdi daha iyi anlıyorum... (K11/Kadın, Branşı Rehberlik).”

“...Kötü düşünceler, en sevdiğimiz ortamdan, arkadaşlarımızdan, çocuklarımız gibi benimsediğimiz öğrencilerimizden ayrı kalmış olmanın yarattığı üzüntü, sevdiğimizimize zarar gelmesinden duyduğumuz korkuları elbette her birey gibi ben de yaşıyorum. Ama umut etmekten ve kendime güzel günlerin tekrar geleceğini söylemekten hiçbir zaman vazgeçmiyorum. Bir benzetme yapacak olursam: Bir öğretmen için okulundan ve öğrencilerinden ayrı kalmak, gözlerinin ayırt edebildiği en parlak renklerin görünürlüğüünün kaybolması gibi bir şey... (K15/ Kadın, Branşı Özel Eğitim).”

“...Okul benim için hayat demek. Okulda olmayınca neşem gitti. Sabahları kalktığım zaman nefesim gitti. Ders zilini duymadığım için kulaklarım gitti. Öğretmenler odasındaki arkadaşlarım olmayınca yüreğim gitti. En yakın zamanda bunları geri istiyorum. ... (K18/ Erkek, Branşı Özel Eğitim).”

“...Şimdi evdeyiz. Ama bir şey eksik. Hani bir de severek gittiğin bir yerse okul, ayakların geri geri gitmiyorsa, mutluyun çok şey eksik. Birçok rolümüz var hayatta. Evlat, kardeş, arkadaş, eş, anne-baba ve mesleki rollerimiz. Bu rollerimizin birçoğu-

nu şimdi evimizdeyken de gerçekleştirebiliyoruz. Ancak mesleğim, öğretmenlik. Her sabah ikinci evim olan okulumun kapısından öğretmen olarak girebilmek ne lüksmüş... (K6/ Kadın, Branşı Rehberlik)."

"Öğrencilerin kalbine dokunabilen öğretmen unutulmaz bir öğretmendir. Unutulmaz olmak, bundan yıllar sonra hatırlanıp yad edilmek, emekli olup gitsek bile bir gün bir yerlerde: "Hocam, beni tanıdınız mı? Ben... Hani bana şunu demiştiniz, benim için şunu yapmıştınız. Bakın başardım." sözleri ile gülümsemektir. Tüm bunları bana yaşatan ve yaşatacak olan okuluma ve öğrencilerime minnettarım... (K7/ Erkek, Branşı Sınıf Öğretmeni)."

Tema: Motivasyon Kaynağı Olarak Okul

Katılımcılar motivasyon kaynağı olarak okul temasında okulun düzenli bir hayat anlamına geldiğini fark ettiklerini, okulun karşılıklı yarar sağlayan yer olduğu, okul yaşantısının özel yaşamla iç içe örülen bir yapı arz ettiğini, okulun yaşamı ve duyguları düzenleyen bir işleve sahip olduğunu, mesleği sevme sebebinin öğrenciler olduğunu belirtmişlerdir. Motivasyon kaynağı olarak okul temasında ulaşılan kodlar: yaşam düzenleyicisi, yaşam alanı, motivasyon kaynağı olarak okul, fayda sağlama ve kendine bakım sunma şeklinde adlandırılmıştır. Katılımcılar, belirgin bir şekilde okulun yaşamı düzenleme işlevinin olduğunu fark ettiklerini dile getirmişlerdir. Minnettarlık mektuplarında ulaşılan kodlara ilişkin örnek cümleler aşağıda yer verilmiştir.

"...Meğer günümü planlayan şey senmişsin, öğrencilerim ve arkadaşlarım hayatıma anlam katıyormuş... (K1/ Erkek, Branşı Sınıf Öğretmeni)."

"...İlk etapta iyi gelen bu süreç zaman ilerledikçe ve belirsizlik sürdükçe beni sıkımsa ve boğmsa başladı. Çünkü şunu anladım; aslında her gün okula gitmek, giyinmek, süslenmek için zaman harcamak, bir şeyleri yetiştirmeye çalışmak, iletişim kurmak, sosyalleşmek, gülümsemek, kızmak, mutlu olmak, sinir olmak... ne kadar önemliymiş aslında hayatımın ve duygularımın düzeni açısından. ... (K3/ Kadın, Branşı Edebiyat)."

"Gün gelecek ve ben seni bu kadar çok özleyeceğim. Hadi canım! Yaz tatilinin gelmesini dört gözle beklerken, zorunlu verilen bu ara bana çok şey öğretti. Meğer ne kadar şanslıymışım her sabah uyanmak için saatim çaldığında, biraz daha uyumak için can atardım. Şimdi bütün saatler benim ama uyuyamıyorum... (K5/ Kadın, Branşı Sınıf Öğretmeni)."

"...Sevgili okulum öncelikle ortaokul ve lise yıllarımı geçirdiğim şimdi ise öğretmenlik yaptığım kurum olarak benim hayatımdaki önemin büyük... okula gidemediğim şu günlerde aslında okulun düzenli bir hayat anlamına geldiğini öğrendim... aslında

yediğim yemeğin, içtiğim çayın tadının hayat koşturmacasının içinde bir tadı olduğunu fark ettim... (K10/Kadın, Branşı Rehberlik).”

“...Çocuklar burnumda tütüyor onların gözlerindeki ışığı görmek meğer ne kadar motive ediyormuş beni, mesleğimi sevmemin sebebi çocuklarmış onlar olmayınca boşlukta hissediyorum... (K12/ Kadın, Branşı Edebiyat).”

Tema: Ait Olma Duygusu

Ait olma duygusu temasında ulaşılan kodlar: aidiyet duygusu, bağ kurma, güven veren yer, aile olma ve birlik olma duygusu şeklinde adlandırılmıştır. Katılımcılar bu temada, okulla aralarında derin ve anlamlı bir bağ olduğunu, okulun aile-yuva-baba demek olduğunu, birlik ve beraberliği sağlayan bir çatı olduğunu, öğretmenler için ikinci yuva olduğunu, okulun güven verici bir işlevi olduğunu, farklı kültürleri içinde barındıran bir bütün olduğunu, okulun huzur bulunan ve ait hissedilen bir yer olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcı mektuplarında elde edilen kodlara ilişkin cümle örnekleri şöyledir:

“...Okul kendimi bildim bileli hayatımda. Bir köy okulunun lojmanında başladı her şey. Okul ailem demek, yuvam demek, babam demek. Hep beraber unutulmaz bir deneyim yaşıyoruz. Acemi ve umutluyuz. Şimdi evdeyiz. Ama bir şey eksik. Hani bir de severek gittiğin bir yerse okul, ayakların geri geri gitmiyorsa, mutluyun çok şey eksik... (K6/ Kadın, Branşı Rehberlik).”

“...Biz biliyoruz bu günler de geçecek ve daha güzel günlerde daha büyük bir umut ve mutlulukla aynı birlik, beraberlik ve inançla kaldığımız yerden devam edeceğiz... (K8/ Erkek, Branşı Sınıf Öğretmeni).”

“...İnsan sevdiği şeylerin kıymetini kaybettiğinde veya zor günlerde daha iyi anlıyor derdik ve birçok kere bunu hayatımızda tecrübe ettim. Ama içinde bulunduğumuz bu süreç hiç alışık olmadığımız bir zamanda bizi ikinci yuvamızdan ve öğrencilerimizden ayırdı. ... (K9/ Erkek, Branşı Sınıf Öğretmeni).”

“...Her zaman birlikte hareket etmenin, bir aile gibi olabilmenin, her ne kadar farklı kültürlerden gelmiş olsak da birbirimize kattığı çok fazla şey olduğunu düşünüyor bu bilinçle gerek okul içi gerekse okul dışı yapılan her şeyin ne kadar özel yaşanmışlıklar olduğunu şu zor zamanlarda acı bir tecrübe ile daha iyi anlıyorum... (K13/ Kadın, Branşı Çocuk Gelişimi).”

“...Öğrencilik yıllarımdan itibaren, içerisine adım attığım andan beri her zaman huzurlu olduğum, kendimi ait hissettiğim nadir yerlerden birisi okul olmuştur. Belki de şanslı bir öğrenci olarak her zaman işlerini layığı ile yapan öğretmenlerin karşı-

ma çıkması, dostluklarımın çoğunu devam ettiğim okullarda bulmam bana bu aidiyet duygusunu veren en büyük etken olmuştur... (K16/ Erkek, Branşı Özel Eğitim).”

Tema: Yaşantı Zenginliği

Öğretmenlerin okula yönelik minnettarlık mektup analizlerinde yaşantı zenginliği temasına ait ulaşılan kodlar: yaşantı zenginliği, öğrenme deneyimi, yaşama renk katma ve hayatı prova etmek olmuştur. Katılımcılar bu kodlarda okulun yeni deneyimlere fırsat sunan bir kurum olduğunu, yaşamın öğrenildiği yer ve insanın ufkunu genişlettiğini, okulun kendini geliştirme imkanı sunduğunu, yeni ve farklı bir çevreyi tanımaya imkan sağladığını belirtmişlerdir. Katılımcı transkriptlerinden elde edilen kodlara ilişkin cümle örnekleri şöyledir:

“...Ama bir öğretmen olarak bir yandan benim öğrenciliğim de hala sürüyor. Çalıştığım okuldaki öğretmen arkadaşlarımdan, meslek büyüklerimden ve tabii ki çocuklardan öğrenmeye hala devam ediyorum. Mesleğimi icra ederken bana öğrenme imkanı sağladığı, kendimi geliştirmeme yardım edecek fırsatları ve mutlu, huzurlu bir çalışma ortamını sunduğu için, en önemlisi de büyük bir aileye dahil olmamı sağladığı için okuluma minnettarım... (K16/ Erkek, Branşı Özel Eğitim).”

“Okul çocuk için yeni ve farklı bir kültürle etkileşime girmek, sosyal bir birey olarak toplumda yer almak, dış dünya ve diğer insanlarla iletişime girmektir... (K19/ Kadın, Branşı Coğrafya).”

“...Okul sadece soğuk binalar değilmiş. ...Öğrenmekmiş; Hayatı, dersleri, duyguları ve birbirimizi. Özlenenmiş. “İyi ki” ymiş. Ne zaman olur bilmiyorum ama, her gün çıkarken birbirimize “görüştürüz” diyebilmekmiş ... (K6/ Kadın, Branşı Rehberlik).”

Tema: Diğerleriyle İlişkiler ve Temas İhtiyacı

Minnettarlık mektuplarında ulaşılan bir diğer tema da diğerleriyle ilişkiler ve temas ihtiyacı olmuştur. Bu temada ulaşılan kodlar sosyalleşme ihtiyacının karşılanması, yüz yüze iletişim ve temas ihtiyacı ve paylaşmak olmuştur. Katılımcılar bu temaya ait minnettarlıklarını okulun paydaşları olan öğretmenler-öğrenciler-veliler ve diğer okul çalışanlarıyla anlamlı derin ilişkilerin önemini anladıklarını, okulda öğrencilerin gözlerine bakarak ve karşı karşıya oturarak iletişim kurmanın önemini fark ettiklerini, yaşamın büyük bir diliminin geçtiği okulda heyecanı-mutluluğu-arkadaşlığı paylaşmanın önemini fark ettiklerini dile getirmişlerdir. Öğretmen mektuplarında elde edilen kodlara ilişkin cümlelere aşağıda yer verilmiştir.

“Ellerin, gözlerin, sesin, gülüşün... Sayamayacağım onlarca güzelliğini özledim çocuk. Düşünsene çocuk, bazen aklıma geliyorsun, bir tebessüm kaplıyor yüzümü...”

Bir bakışın aklıma geliyor belki o anda belki bir sözün. Kulaklarımda sesin. “Seni özliyceem.” deyişin, bazen inatlaşman olur olmadık şeylere, bazen masumlüğün kim bilir bazen de o yaramaz tavırların bile alıkoyamıyor seni aklımdan çıkarmama. Güliyorum hani bir şeker uğruna bize kök söktürmene, güliyorum istemediğin bir şeye net bir tavırla hayır deyişine, güliyorum e’yi a’yı öğrenirken karıştırmayı bile. Çocuk, fotoğraflarına bakıp seni özlemenin ne demek olduğunu biliyor musun? Tebesümlerime hüznün de karıştığını anlatsam anlar mısın? Biliyorum aslında sen de çok özledin. Umudunu yitirme çocuk, çünkü biz Zeki Müren’in de şarkılarında söylediği gibi “Elbet bir gün buluşacağız. Bu böyle yarım kalmayacak.”. ... (K14/Kadın, Branş Özel Eğitim).”

“...Bir de öğrencilerimi çok özledim, bu süre zarfında sürekli iletişim halinde kalarak onlarla konuştuk, sohbet ettik ama gözlerine bakarak, karşı karşıya oturmak, iletişim kurmak bambaşka bir duyguymuş onu anladım ... (K3/Kadın, Branş Edebiyat).”

“...Öğrencilerimizin kuşlar gibi civıltılarını, sınıfımızın, okulumuzun alışık olduğumuz eğitim kokan havasını ne kadar da özledim. Okulun ve öğrencilerimizin hayatımızda yıllardır ne kadar değerli ve önemli olduğunu bir kere daha anladım. Okulda bulunmak öğrencilerle göz göze, yan yana olmak, arkadaşlarımızla birlikte bir şeyler paylaşabilmek ne kadar güzeldi. ... (K9/ Erkek, Branş Sınıf Öğretmeni).”

“...Geçmişte senin çatın altındayken içinden çıkamayacakmışım gibi gelen anlar bile şu an benim için büyük birer nimet. Bu sürece de belki tek bir sebepten, farkındalığımı artırmış olması sebebiyle minnettar olabilirim :) Kapılarından yeniden öğrencilerimi karşıladığım, koridorlarında neşeli yüzleri, gülen gözleri görebildiğim o güzel günlere kavuşacağımıza eminim. Sabırsızlıkla bekliyorum... (K11/ Kadın, Branş Rehberlik).”

“Kıymetini bu şekilde anlamak kötü oldu ama insanın elindekinin kıymetini anlaması için belki de önce yokluğunu görmesi gerekiyormuş :(Öğrencilerimi, koridorlardaki çocuk seslerini, okulumun kokusunu öğretmenler odasını, öğretmen arkadaşlarla sohbetlerimizi, içtiğimiz çayları o kadar özledim ki inşallah bu süreci bir an önce sağlıklı atlatıp okulumuza öğrencilerimize kavuşuruz... (K20/ Kadın, Branş Özel Eğitim).”

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Dünya Sağlık Örgütü (2020) tarafından 11 Mart 2020 tarihinde “pandemi” olarak ilan edilen COVID-19 salgını, tüm dünyayı etkilemiş ve günlük yaşamda önemli değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Bu süreçten eğitim ve öğretim faaliyetleri de büyük ölçüde etkilenmiştir. Dünya genelinde okulların kapatıldığı ilk dönemlerde eği-

tim faaliyetlerine geçici olarak ara verilmiş, ancak eğitim sürecinde kopukluk yaşanmaması adına uzaktan eğitim modeline geçilmiştir. Öğretmenler ve öğrenciler okul olmadan dijital platformlarda eğitim faaliyetlerine devam etmişlerdir. Okullardan zorunlu uzak kalışın, okulun eğitim sürecinde ve muhataplarının yaşamında gördüğü işlevi daha net ortaya çıkardığı düşünülmektedir. Bu nedenle bu çalışma, Covid-19 salgın sürecinde çeşitli dijital platformları kullanan uzaktan eğitim sürecindeki öğretmenlerin, okula ilişkin olumlu algılarını belirlemek amacıyla minnettarlık mektupları kullanılmıştır. Mektupların içeriklerinden okula ilişkin “mesleki doyum, motivasyon kaynağı, ait olma duygusu, yaşantı zenginliği, diğerleriyle ilişkiler ve temas ihtiyacı” olmak üzere beş temaya ulaşılmıştır.

Katılımcılar tarafından en çok vurgulanan içerik “mesleki doyum” teması içerisinde yer almaktadır. Katılımcılar bu tema altında okulun mesleki rollerine değer katma, insanların hayatında iz bırakabilme, yeni nesillere rol model olma gibi işlevleriyle onların yaptıkları işi anlamlandırmalarına yardımcı olduğunu vurgulamışlardır. Mevcut bulgu katılımcıların çoğu tarafından belirgin bir şekilde okulun onların mesleklerinde doyum almalarında önemli bir işleve sahip olduğunu şeklinde yorumlanabilir. Aydoğdu (2008) benzer şekilde öğretmenlerin okul algıları üzerinde yürüttüğü çalışmada okulun yeni nesiller yetiştirmek şeklinde bir değer ifade ettiği sonucuna ulaşmıştır. Bu yönüyle okul, öğretmenler tarafından bir bina olmaktan çok yaşamın birçok alanına temas eden hayata tat ve amaç katan bir işleve sahip olduğuna işaret etmektedir (Turan, 2007).

Araştırmanın dikkate değer bir bulgusu katılımcıların okulu bir motivasyon kaynağı olarak görmesi gösterilebilir. Katılımlar motivasyon kaynağı teması altında okulun: yaşam düzenleyicisi, eylem alanı sunma, fayda sağlama ve kendine bakım sunma şeklinde olumlu işleve sahip olduğunu belirtmiştir. Bu bulgu katılımcıların okulu, sadece iş yaşamı için değil, yaşamın diğer alanları için de bir motivasyon kaynağı olarak algılandığı şeklinde yorumlanabilir. Uzaktan eğitimin bu motivasyonu sağlamada okul kadar etkili olmadığını gösteren araştırma sonuçları mevcuttur. Örneğin Hobson ve Puruhito (2018) tarafından yapılan bir çalışmada çevrimiçi eğitimde motivasyonun önemli bir gereklilik olduğu bulunmuştur. Fırat, Kılınc ve Yüzer (2018) tarafından yapılan bir çalışmada çevrimiçi eğitimde içsel motivasyonun önemli bir belirleyici olduğu bildirilmiştir. Fidan (2021) tarafından yapılan bir çalışmada öğretmenler, uzaktan eğitimde veli-öğretmen ve veli-öğrenci ilişkilerine velilerin katkı sağlayamadığını belirtmişlerdir. Uzaktan eğitim sürecinde yapılan araştırma sonuçları da göz önüne alındığında mevcut bulgu okulun, yaşamın birçok alanı için içsel ve dışsal motivasyon kaynağı oluşturduğuna işaret etmektedir.

Katılımcıların yazdıkları minnettarlık mektuplarından okula ilişkin edinilen bir diğer tema ait olma duygusudur. Bu tema altında aidiyet duygusu, bağ kurma, güven veren yer, aile olma ve birlik olma duygusu şeklinde içeriklerin yer aldığı görülmektedir. Katılımcılar bu tema ile okulla aralarında derin ve anlamlı bir bağ olduğunu, okulun aile-yuva-baba demek olduğunu, birlik ve beraberliği sağlayan bir çatı olduğunu, öğretmenler için ikinci yuva olduğunu, okulun güven verici bir işlevi olduğunu, farklı kültürleri içinde barındıran bir bütün olduğunu, okulun huzur bulunan ve ait hissedilen bir yer olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin okul algıları üzerine yapılmış önceki çalışmalarda okulun aile gibi ait hissettiren, güven veren, koruyan işlevlerine vurgu yapıldığı görülmektedir (Baker, 1991; Balcı, 1999; Cerit, 2006). Balcı (2011) yaptığı çalışmada okulun öğretmenler tarafından aile atmosferi yaratan bir ortam olarak algılandığı görülmüştür. Sonuç olarak okulun canlı (idarecisi, öğrencisi, personeli) ve cansız (bina, bahçe, zil, sınıf, öğretmenler odası vs.) unsurları ile en temel ihtiyaçlardan biri olan güven ve ait olma ihtiyaçlarını karşılamada öğretmenler için önemli bir işleve sahip olduğu düşünülebilir.

Araştırmanın bir diğer bulgusu katılımcıların okulu yaşantı zenginliği olarak algılamasıdır. Katılımcılar yaşantı zenginliği temasıyla okulun; öğrenme deneyimi, yaşama renk katma ve hayatı prova etmek şeklinde işlevlere sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca bu tema altında öğretmenler, okulun yeni deneyimlere fırsat sunan bir kurum olduğunu, yaşamın öğrenildiği bir yer olduğunu ve insanın ufkumu genişlettiğini, okulun kendini geliştirme imkânı sunduğunu, yeni ve farklı bir çevreyi tanımaya imkân sağladığını belirtmişlerdir. Bu bulgu okulun öğretmenler için yeni yaşantılar sunan, geliştiren bir mekân olduğu şeklinde yorumlanabilir. Okulun yaşantı zenginliği sunduğuna ilişkin öğretmen algısını destekleyen araştırma sonuçları mevcuttur (Aydoğdu, 2008; Cerit, 2006; Nalçacı ve Bektaş, 2012). Örneğin; Cerit (2006) yaptığı çalışmada okulun öğretmenler tarafından büyüme ve olgunlaşma yeri, değişme ve ilerleme yeri olarak görüldüğü tespit edilmiştir. Bu bulgunun aksi yönde okulun hapishane, otoriter ve şekillendirmeye çalışan bir yer olarak olumuz algılandığı araştırma sonuçları da mevcuttur (Aydoğdu, 2008; Cerit,2006).

Minnettarlık mektuplarında ulaşılan bir diğer tema da diğerleriyle ilişkiler ve temas ihtiyacı olmuştur. Bu temada sosyalleşme ihtiyacının karşılanması, yüz yüze iletişim ve temas ihtiyacı ve paylaşmak gibi içerikler yer almaktadır. Katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde okulun öğretmen-öğrenci-veli ve diğer okul çalışanlarıyla anlamlı derin ilişkiler kurmada önemini daha iyi anladıklarını, okulda öğrencilerin gözlerine bakarak ve karşı karşıya oturarak iletişim kurmanın önemini fark ettiklerini, yaşamın büyük bir diliminin geçtiği okulda heyecanı-mutluluğu-arkadaşlığı paylaşmanın önemini fark ettiklerini dile getirmişlerdir. Uzaktan eğitim sürecine ilişkin ya-

pılan çalışmalar öğretmenlerin diğerleri ile (öğrenci, aile) temas ve iletişimde güçlük ve kopukluk yaşandığını göstermektedir. Doğan ve Koçak (2020) yaptıkları çalışmada uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin akademik çalışmalara ve derslere kayıtsız olduklarını göstermiştir. Ayrıca Sarıçam, Özdoğan ve Topçuoğlu (2020), uzaktan eğitimin geribildirim için yetersiz olduğu ve öğretmen-öğrenci etkileşiminin oldukça sınırlı olduğu sonucuna varmıştır. Psiko-sosyal bir varlık olan insanı, eğitim sürecinde sadece bir aktarım aracı olarak görmek mümkün değildir. Uzaktan eğitim süreci, yalnızlaşan eğitim paydaşlarının daha da içe kapanmasına neden olmuştur (Başaran ve diğ., 2020; Çakın ve Akyavuz, 2020: Karatepe ve diğ., 2020). Dolayısıyla, okulun öğretmenler için öğrencileri ve iş arkadaşları ile daha derin ilişkiler geliştirmelerine katkı sağlamada önemli bir işleve sahip olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçlarının, öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde okula ilişkin algılarının ortaya çıkarılmasında ve olumlu algılarının süzülmesinde minnettarlık mektuplarının kullanılması açısından literatüre yenilik ve katkı getireceği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra bu çalışma bazı sınırlıklara sahiptir. Bu sınırlıklardan ilki mektupların yazılması için öğretmenlere belirli bir süre aralığı verilmesidir. Verilen süre öğretmenlerin doğal ve kendiliğinden düşüncelerini ifade etmeleri yerine daha kontrollü ve olumlu ifadeler kullanma eğilimi yaratmış olabilir. Bir diğer önemli sınırlılık kademe ve kıdem gibi değişkenler dikkate alınmadan içeriklerin analiz edilmesidir. İleride yapılacak çalışmalarda bu sınırlılıklar dikkate alınabilir.

Genel olarak okullar, çocukların yaşama ve yaşamdaki rollere hazırlandıkları yerler olarak görülmektedir (Şişman, 2002). Ancak içinde bulunduğumuz dijital bilgi çağında okulların gerekliliği önemli tartışma konularından biri olmuştur. Salgın sürecinde okulların kapatılmasıyla, öğretmenlere okullar olmadan eğitim sürecini deneyimleme fırsatı vermiştir. Bu süreçte mevcut araştırma ile öğretilerden alınan okula minnettarlık mektupları analiz sonuçları, okulların eğitim öğretim sürecinde öğretmenler için uzaktan eğitim yoluyla karşılanamayan önemli işlevler yürüttüğünü göstermektedir. Bu araştırmanın sonuçları ileride yaşanabilecek uzaktan eğitim süreçlerinin geliştirilmesinde kullanılabilceği gibi okulların öğretmenlerin iyilik hallerinin ve mesleki doyumlarının artırılması amacıyla da kullanılabilir. Benzer bir araştırma okula ilişkin olumlu algıların tespitinde okulun diğer üyeleri (idareci, öğrenci ve veliler) için de yapılabilir. Sonuçların genellenebilirliğini arttırmak için nicel boyut eklenerek minnettarlık mektupları yazmadan önce ve sonraki duygu değişimlerini ölçülebilecek araştırmalar yapılabilir. Bu çalışmada minnettarlık mektupları herhangi bir değişken göz önüne alınmadan analiz edilmiştir. İleride yapılacak çalışmalarda öğretmenlerin çalıştığı eğitim kademesi, cinsiyet, kıdem yılı gibi sosyodemografik değişkenlerin ele alındığı araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Akbal, H., & Akbal, H. İ. (2020). Covid-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim İle İlgili Yaşanan Sorunların Öğrenci Bakış Açısına Göre AHP Yöntemi İle İncelenmesi. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(22), 533-546.
- Alam, A.(2020). Challenges and Possibilities of Çevrimiçi Education during Covid-19 . *Preprints*, 2020060013, <https://doi: 10.20944/preprints202006.0013.v1>
- Aydoğdu, E., 2008, ‘İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar yardımıyla analizi’, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Aytaç, T. (2000). *Okul merkezli yönetim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Baker P.J. (1991). Metaphors of mindful engagement and a vision of beter schools. *Educational Leadership*, 48(6), 32-35.
- Balcı, A., (1999). Metaphorical images of school: School perceptions of students, teachers and parents from four selected schools (in Ankara), Yayınlanmamış doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Balci, F. A. (2011). Metaphorical Images of School: School Perceptions of Primary Education Supervisors. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*, (44).
- Başaran, M. Doğan, E. Karaoğlu, E. & Şahin, E. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *AJER Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142.
- Bursalıoğlu, Z. (2002). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış* (17. Baskı). Ankara: Pegem A.
- Cantürk, G., Cantürk, A. (2021). İngilizce öğretmenlerinin covid-19 küresel salgını sürecinde gerçekleştirdikleri uzaktan eğitim deneyimleriyle ilgili görüşlerinin metaforlar yoluyla belirlenmesi. *International Journal Of Current Approaches in Language, Education and Social Sciences*, 3(1), 688-724.
- Cerit, Y. (2006). Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin okul kavramıyla ilgili metaforlara ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(3), 669-699.

- Chakraborty, P., Mittal, P., Gupta, M. S., Yadav, S., & Arora, A. (2021). Opinion of students on çevrimiçi education during the COVID-19 pandemic. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 3(3), 357-365. <https://doi.org/10.1002/hbe2.240>
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches* (4th ed.). Sage Publications, Inc.
- Çakın, K. M. & Akyavuz, E. (2020). The covid-19 process and its reflection on education: an analysis on teachers' Opinions. *International Journal Of Social Sciences And Education Research*, 6(2), 165-186.
- Çokyaman, M., Ünal, M. (2020) Öğrenci ve öğretmenlerin covid-19 salgını dönemindeki uzaktan eğitim algısı: bir metafor analizi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18 (yönetim ve organizasyon özel sayısı), 1684-1715.
- Daniel, S. J. (2020). Education and the COVID-19 pandemic. *Prospects*, 49, 91-96
- Doğan, S., & Koçak, E. (2020). EBA sistemi bağlamında uzaktan eğitim faaliyetleri üzerine bir inceleme. *Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(14), 110-124.
- Duran, N. O., & Şeref, T. A. N. (2013). Minnettarlık ve yaşam amaçları yazma çalışmalarının öznel iyi oluşa etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(40), 154-166.
- Emmons, R. A., & McCullough, M. E. (2003). Counting blessings versus burdens: An empirical investigation of gratitude and subjective wellbeing in daily life. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84,377–389.
- Fırat, M., Kılınç, H., & Yüzer, T. V. (2018). Level of intrinsic motivation of distance education students in e-learning environments. *Journal of Computer Assisted Learning*, 34(1), 63-70. <https://doi.org/10.1111/jcal.12214>
- Fidan, M. (2021). Pandemiye uzaktan öğretimin yönetsel inovasyonu: çevrimiçi plazma sınıf metaforu. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 1(I), 61-75.
- Fidan, M. (2021). Pandemiye uzaktan öğretimin yönetsel inovasyonu: çevrimiçi plazma sınıf metaforu. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 1(I), 61-75.
- Hennink, M. M., Kaiser, B. N., & Marconi, V. C. (2017). Code saturation versus meaning saturation: how many interviews are enough?. *Qualitative Health Research*, 27(4), 591-608. <https://doi.org/10.1177/1049732316665344>
- Herbland, A., Goldberg, M., Garric, N., & Lesieur, O. (2017). Thank you letters from patients in an intensive care unit: From the expression of gratitude to an applied ethic of care. *Intensive and critical care nursing*, 43, 47-54.

- Hobson, T. D., & Puruhito, K. K. (2018). Going the Distance: Çevrimiçi Course Performance and Motivation of Distance Learning Students. *Çevrimiçi Learning*, 22(4), 129-140. <https://doi:10.24059/olj.v22i4.1516>
- Johnson, R. B., & Christensen, L. (2014). *Educational research: Quantitative, qualitative, and mixed approaches* (4th. ed.). Sage publications.
- Karatepe, F. Küçükgençay, N. & Peker, B. (2020). Öğretmen adayları senkron uzaktan eğitime nasıl bakıyor? bir anket çalışması. *Journal Of Social And Humanities Sciences Research*, 7(53), 1262- 1274.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation* (pp. 21-39). John Wiley & Sons.
- Nalçacı, A., & Bektaş, F. (2012). Öğretmen adaylarının okul kavramına ilişkin algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 239-258.
- Oğuz-Duran, N. & Şeref, Tan. (2013). Minnettarlık ve yaşam amaçları yazma çalışmalarının öznel iyi oluşa etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(40), 154-166.
- Özdemir, T. Y., & Orhan, M. (2019). Öğretmenlerin okul, okul yöneticisi ve öğrenci velisi kavramlarına yönelik metaforik algıları. *Journal of Theoretical Educational Science*, 12(2), 701-726. <http://dx.doi.org/10.30831/akukeyg.453716>
- Özdoğan, A. Ç., & Berkant, H. G. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 49(1), 13-43.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Paydar, S., & Doğan, A. (2019). Öğretmen adaylarının açık ve uzaktan öğrenme ortamlarına yönelik görüşleri. *Eğitim ve Teknoloji*, 1(2), 154-162.
- Ruini, C., & Vescovelli, F. (2013). The role of gratitude in breast cancer: Its relationships with post-traumatic growth, psychological well-being and distress. *Journal of Happiness Studies*, 14(1), 263-274.
- Saban, A. (2004). Prospective classroom teachers' metaphorical images of selves and comparing them to those they have of their elementary and cooperating teachers. *International Journal of Educational Development*, 24(6), 617-635.
- Sarı, T., & Nayır, F. (2020). Pandemi Dönemi Eğitim: Sorunlar ve Fırsatlar. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).

- Sarıçam, İ., Özdoğan, Ü., & Topçuoğlu Ünal, F. (2020). Uzaktan eğitim bünyesindeki Türkçe dersinin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Turkish Studies - Education*, 15(4), 2943-2959.
- Sheldon, K.M. & Lyubomirsky, S. (2006). How to increase and sustain positive emotion: The effects of expressing gratitude and visualizing best possible selves. *Journal of Positive Psychology*, 1, 73–82.
- Şişman, M. (2002). *Eğitimde mükemmellik arayışı etkili okullar*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Timmons, L., Ekas, N. V., & Johnson, P. (2017). Thankful thinking: A thematic analysis of gratitude letters by mothers of children with autism spectrum disorder. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 34, 19-27.
- Toepfer, S. M., Cichy, K., & Peters, P. (2012). Letters of gratitude: Further evidence for author benefits. *Journal of Happiness Studies*, 13(1), 187-201.
- Turan, S. (2007). İşini bil okuluna sahip ol (Açıklan, A., Şişman, M. ve Turan, S.). *Bir insan olarak okul müdürü*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Watkins, P. C., Woodward, K., Stone, T., & Kolts, R. L. (2003). Gratitude and happiness: Development of a measure of gratitude, and relationships with subjective well-being. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 31(5), 431-451.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yurtbakan, E., & Akyıldız, S. (2020). Sınıf öğretmenleri, ilkökul öğrencileri ve ebeveynlerin Covid-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetleri hakkındaki görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(6).